

<http://digithum.uoc.edu>

Dossier «Resistencialisme i normalització: usos del passat i discursos culturals en la Catalunya contemporània»

L'Ametlla 1966: el programa d'ofensiva cultural de Josep Benet*

Jordi Amat

Escriptor i filòleg

jordiamat22@hotmail.com

Data de recepció: març de 2013

Data d'acceptació: abril de 2013

Data de publicació: maig de 2013

Resum

L'any 1966 l'activista antifranquista Josep Benet va acabar de formular un ambiciós programa de catalanització per mitjà de la cultura que es concretava en un seguit d'accions i projectes. A partir de material d'arxiu inèdit, aquest article reconstrueix quina va ser la gènesi d'aquest programa d'oposició, el contextualitza en el marc de les institucions i els debats intel·lectuals de la dècada dels seixanta i formula hipòtesis sobre el procés mitjançant el qual el nacionalisme progressista va aconseguir l'hegemonia del sistema cultural català.

Paraules clau

antifranquisme, cultura, intel·lectuals, oposició

L'Ametlla 1966: Josep Benet's cultural offensive

Abstract

By 1966 the anti-Franco activist Josep Benet had drawn up an ambitious programme for Catalan nationalization that would use culture as a pivot. Drawing on unpublished archival material, this article traces the origins of this programme of opposition to Franco's regime and contextualizes it in the framework of the institutions and debates of the 1960s, while formulating a discussion regarding the process through which progressive nationalism became hegemonistic in Catalonia.

Keywords

anti-Francoism, culture, intellectuals, opposition

* Aquest article forma part del projecte de recerca *Funcions del passat en la cultura catalana contemporània: institucionalització, representacions i identitat* (FFI2011-24751), finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat.

<http://digithum.uoc.edu>

El 8 de gener de 1966 Josep Benet va llegir la ponència «La cultura catalana: de la sobrevivència al redreçament» en una reunió semiclandestina d'intel·lectuals i burgesos celebrada a la torre de Fèlix Millet a l'Ametlla del Vallès (Benet, 1980). S'iniciaven així les I Jornades d'Estudis sobre problemes de la cultura catalana actual. Les ponències i els debats que van generar constitueixen un episodi rellevant de l'etapa fundacional de l'hegemonia del nacionalisme progressista. El propòsit d'aquest article és analitzar el programa Benet. No m'ha estat fàcil. No disposem d'un relat d'història intel·lectual que permeti conèixer aquest camp de la Catalunya dels seixanta. No tenim la cartografia d'un període il·lusionant durant el qual, malgrat que l'objectiu primordial –combatre el franquisme– era transversalment compartit, van anar madurant unes tensions que, alhora que van possibilitar la conquesta de l'hegemonia per part del nacionalisme progressista, van provocar una profunda fractura interna dins del catalanisme.

Identitat cultural, identitat política

A mitjan 1959 Benet va començar a escriure la columna «Notes i comentaris» a *Germinàbit*. Des del final dels anys quaranta havia estat secretari d'aquella circular dels antics escolans de Montserrat i, per encàrrec seu, Max Cahner i Ramon Bastardas l'estaven transformant en *Serra d'Or* tal com la coneixem. A la columna publicava reflexions sobre aspectes culturals i anava formulant, en píndoles, l'esborrany d'un programa de renacionalització que pivotava damunt l'acció cultural. Uso intencionadament el mot *redreçament* perquè la noció, formulada així, hauria d'haver estat, a mitjan anys cinquanta, motor del moviment parapolític impulsat per Vicens Vives amb la complicitat de Benet. És probable que, a mesura que Benet esbossava aquell programa, l'anés comentant amb un Vicens que li havia reforçat la convicció que la història havia de ser instrument de cohesió civil. Benet va creure que el podria dur a la pràctica a través d'una nova entitat: Òmnium Cultural (OC).

Al final del novembre de 1961, pocs mesos després de la constitució d'OC, va escriure als fundadors felicitant-los per la iniciativa. Aprofitava l'avinentsa per fer-los suggeriments. El primer de tots, que es dotessin d'un consell assessor. Només dos dies després la direcció d'OC acordava crear la Comissió Consultiva. Aquella Comissió, segons Benet, l'haurien d'integrar «persones que per les seves continuades activitats en diversos camps de la cultura catalana durant aquests darrers anys, posseeixen, indubtablement, una experiència i un coneixement interessant de la realitat i de les necessitats d'aquesta cultura. Em refereixo, sobretot, a persones que amb pocs cabals han realitzat o orientat fins ara una tasca cultural eficient».¹ Mencionava Jordi Carbonell i Joan

L'Ametlla 1966: el programa d'ofensiva cultural de Josep Benet

Triadú. Segur que pensava també en ell mateix. La funció de la Comissió consistiria a «facilitar un pla general d'activitats adequat a les possibilitats econòmiques d'Òmnium Cultural i a la present situació del país. Aquest pla evitaria les improvisacions i establiria una taula de preferències». Benet, que no improvisava, proposava un pla que, entre altres activitats, incloïa fer conèixer la llengua i la cultura catalanes a l'exterior, estimular la recerca en història social i política, impulsar la redacció de memòries i la literatura infantil. Algunes idees, les havia exposades a «Notes i comentaris». Fos o no fos per iniciativa seva, no van trigar a concretar-se. El desembre de 1961 es va publicar el primer número de *Cavall Fort* i l'octubre de 1962, dins de l'estructura d'OC, es creava la Comissió Delegada d'Ensenyament del català coordinada per Triadú.

Allò que en un primer moment havien estat poc més que unes notes i després una proposta d'activitats telegràfica, el gener de 1966, s'havia transformat en un ambiciós programa d'intervenció cultural. Aquesta maduració no es podria entendre sense tenir en compte una successió de fets encadenats entre 1961 i 1965 que van intensificar la dinàmica de l'oposició i van atorgar a Benet un considerable prestigi. Una primera concreció del programa va ser la creació d'una editorial dedicada a l'assaig. Al principi de 1960 Benet havia intentat dur a terme el projecte amb Jordi Pujol. Com a conseqüència de la detenció de Pujol, l'empresa va quedar hivernada quan Benet ja havia sol·licitat a Joan Fuster un llibre sobre el País Valencià i sembla que Benet i Pujol, tots dos, tenien al cap encarregar-ne un sobre la immigració a Francesc Candel. Al cap de només un any, a invitació de Benet, Cahner i Bastardes feien seu el projecte. Publicarien traduccions de «Que sais-je?» (llibres de divulgació rigorosa) i assaigs d'autors catalans. L'estiu de 1961 Cahner va dur a Sueca el contracte per a *Nosaltres, els valencians*. El 12 de maig de 1962 es va acabar d'imprimir el primer llibre d'Edicions 62, el primer de la col·lecció «Llibres a l'Abast» dirigida per Cahner i Benet. Al final de 1961 Cahner havia proposat a Josep Maria Castellet que preparés una antologia bessona a *Veinte años de poesía española*. La militant *Poesia catalana del segle XX* es va publicar el 1963. Benet marcava pauta. Al seu arxiu es conserva una llista de títols possibles que devia elaborar entre 1962 i 1963. A banda de Fuster, l'antologia de poesia i *Art o societat* de Cirici volia publicar una *Notícia de les Balears* que podria escriure Josep Maria Llompart, *Combat per una arquitectura vivent* d'Oriol Bohigas, *Els suburbis* de Jaume Nualart i *Nosaltres, els immigrants* de Francesc Candel. El reportatge *Els altres catalans* arribaria a les llibreries pel Sant Jordi de 1964. Va ser el primer *best-seller* d'una editorial alineada amb el progressisme conciliar que estava empeltant el catalanisme. (Amat, 2012)

Per a Benet 1963 fou un any memorable. El 22 d'abril és la data que consta al colofó de la primera edició del corprenedor *Maragall i la Setmana Tràgica*. Feia només dos dies que el dirigent comunista

1. Els documents no publicats que cito, els he consultat a l'Arxiu Personal de Josep Benet.

<http://digithum.uoc.edu>

Julián Grimau, com si fos una venjança pel cas Conill, havia estat afusellat. Ja no va fer falta que Benet pugés a Montserrat amb el seu col·lega Josep Solé Barberà per a demanar a l'abat Escarré que intercedís a favor de Grimau. Feia onze dies, a Roma, Joan XXIII havia publicat l'encíclica *Pacem in Terris*, un dels textos més impressionants de la tradició catòlica contemporània. Seria glossant aquella encíclica, en una conferència el 28 de febrer de 1964, quan Benet, crec que per primera vegada, elaboraria la seva principal aportació teòrica per a comprendre Catalunya sota el franquisme: el concepte de genocidi cultural. El vent, després d'anys d'una lluita sorda i constant, ventava a favor d'ell i del que creia. El 1963 un grup de còmplices va crear l'editorial Pòrtic. L'objectiu era omplir un dels buits assenyalats als fundadors d'OC: l'impuls i la publicació de memòries. El primer llibre foren les *Memòries polítiques* de Claudi Ametlla, el veterà periodista que aleshores aglutinava entorn seu un comitè polític plural. Don Claudi havia estat l'home designat per José María Gil-Robles perquè elaborés la llista de catalans convidats al «Contubernio de Munich». Benet fou un dels elegits per Claudi Ametlla, però no hi va pas anar. Sí que ho feu Tasis, l'home del catalanisme que hi va tenir un paper més brillant. La publicació de les *Memòries* d'Ametlla fou el pretext per tributar-li un homenatge que es va celebrar al final del maig del 63. Benet va assistir a un acte durant el qual Tasis va llegir una carta de l'abat Escarré fortament ovacionada.

El 20 de maig s'iniciava oficiosament una campanya a favor del català que, usant una escletxa legal, consistia a adreçar tantes instàncies com fos possible al vicepresident del govern demanant «la plenitud d'uns drets elementals sense els quals sentim amenaçada no tan sols la seva expansió ans també la seva existència». Al document inicial, assumit transversalment, constava la signatura de Benet i la d'un Millet que es convertiria en cara visible d'una campanya que va rebre el suport d'OC. La firma d'Escarré encapçalava el document. El posicionament de l'abat –i amb ell de tota la càrrega simbòlica de Montserrat– era cada vegada més notori i el 14 de novembre es va descarar amb la publicació a la primera pàgina de *Le Monde* d'unes declaracions explosives, fetes a José Antonio Novais i cuinades per Benet i Manent (Manent, 1999). La intensificació de la dinàmica opositora tindria conseqüències immediates: 2 de desembre, clausura governativa d'Òmnium; 22 de desembre, incendi del Casal de Montserrat del carrer dels Arcs de Barcelona; 11 de gener de 1964, suspensió de *Serra d'Or*.

Aquestes i altres maniobres repressives no van poder aturar un moviment de llarg reactivat al si de la societat catalana. Com va deixar anotat Maurici Serrahima al seu dietari, «si aguantem bé, hi ha molta base, ara» (Serrahima, 2005). L'eixamplament d'aquesta base –la base social del catalanisme– era una transformació en marxa que no pararia de créixer i que acabaria consolidant-se, institucionalment, amb l'Assemblea de Catalunya. El catalanisme, entès en un sentit ampli, havia trobat mecanismes de capillarització eficients. Penso que una dinàmica d'aquesta mena era molt difícil de concebre-la en un marc resistencial. Tendeixo a

L'Ametlla 1966: el programa d'ofensiva cultural de Josep Benet entendre el període més com una etapa d'oposició que no pas de resistència o com una etapa de transició cap a la normalització. A l'altura de 1963 ningú temia ja per la supervivència de la cultura catalana. El repte de la cultura de la resistència havia estat resistir l'intent de genocidi. I la flama de la continuïtat no s'havia apagat. «Aquelles persones que l'any 1939 auguraren la mort de la cultura catalana, avui han de confessar que s'equivocaren rotundament», diria Benet a l'Ametlla el 1966 (Benet, 1981). La posada en marxa d'una nova Renaixença significava que el temps de resistir es cloïa. Havia arribat el moment de l'oposició catalanitzadora.

Història, arma carregada de futur

El 1963 Benet sumà al seu personatge polièdric el rostre de l'intel·lectual. Aquesta consideració se l'havia guanyada, sobretot, gràcies a la recepció de *Maragall i la Setmana Tràgica* (Amat, 2009). El 13 de maig de 1963 va rebre una carta d'Agustí Calvet *Gaziel* que contenia un elogi entregat del seu llibre. *Gaziel*, a més, li regalava una reflexió sobre l'evolució del catalanisme i deixava caure una proposta per evitar que no es repetís un enfonsament com el de 1939. «Jo entenc», deia *Gaziel* a Benet, «que cal repensar a fons, de dalt a baix, i tornar a escriure tota la nostra història, i especialment la ideologia política i social desplegada de la Renaixença ençà. Perquè si les fórmules mentals, les maneres de sentir, les directrius polítiques i econòmiques de tota una època, condueixen un poble a una catàstrofe com la nostra de 1939, per força cal deduir que eren purs miratges, orientacions profundament errades, no solament falses, sinó radicalment nocives». La idea, l'havia formulada per primera vegada durant la guerra civil al breu assaig «Introducció a una nova Història de Catalunya», aleshores inèdit i que inclouria al pòstum *Quina mena de gent som*. Aquest llibre, el devia estar confegint quan va llegir el *Maragall* de Benet i en el pròleg de *Quina mena de gent som*, redactat al voltant de 1964, afirmaria de nou que repensar la història del catalanisme era una tasca vital però que ell, vell, no podria dur a terme. Confia que els deixebles de Vicens la podrien intentar. I *Gaziel* revelava, sense donar gaires detalls, que havia estat a punt de materialitzar aquell projecte.

«La idea fixa que em dominà tots aquells anys [els anys de la guerra civil] era la necessitat, per mi urgent, de reunir, un cop acabada la guerra, un estol escollit de sobrevivents capaços de meditar a fons sobre les causes, remotes i actuals, de la dissort de Catalunya –que és una mena estranya de constant històrica. Per veure si, donant-los el lleure i els mitjans adients, podien confegir, encara de calent en calent, i amb la lliçó tràgica apresada i l'experiència adquirida, una espècie de breviari ideològic i pràctic, que sempre més pogués servir de norma i guia a les futures generacions de catalans. Algun dia potser contaré el que Francesc Cambó i jo preparàvem en aquest sentit».

<http://digithum.uoc.edu>

L'empresa que preparaven Gaziell, la recordaria amb nostàlgia en aquest pròleg a *Quina mena de gent som* (Gaziell, 2009). Cambó somniava en un institut d'alts estudis hispanoamericans que tindria la seu a París o a Brussel·les. A Montreux ho explicà a Gaziell, que va redactar una memòria concretant com es podria crear aquell institut. Una de les seccions s'hauria proposat el replantejament de la història de la Catalunya moderna. El projecte l'avortaria la Segona Guerra Mundial.

La relació de Benet i Gaziell va ser breu, però confiada. Gaziell va morir el 12 d'abril de 1964. Abans de morir va demanar a Benet que es responsabilitzés d'editar la seva obra inèdita. Benet, potser, seria el primer lector de *Quina mena de gent som* i qui coneixeria, abans que ningú, el projecte somniat per Gaziell i Cambó. Estic convençut que la influència va ser determinant perquè Benet es convencés que la sort del catalanisme anava lligada a la seva capacitat per a reescriure la seva història. Aquesta convicció el duria a integrar en el seu programa la creació d'un institut dedicat a l'estudi de la història de Catalunya, institut que tindria el centre d'interès en les causes, el desenvolupament i les conseqüències de la guerra civil. A l'Arxiu Benet es conserva un document, datat del novembre de 1964, que duu per títol «Notes sobre el projecte de creació d'una Fundació Internacional d'Història de la Guerra d'Espanya (1936-1939)». «Després de 25 anys d'acabada aquella guerra ja és possible d'estudiar-la objectivament, serenament». Era, des de l'òptica dels bàndols enfrontats, un disseny asèptic. L'afany d'objectivitat, sospito, pretenia combatre la campanya «XXV años de paz» orquestrada pel ministre Fraga. Aquella campanya va representar l'esforç propagandístic més important que mai faria el règim. Cada vegada s'anava veient més clar que la victòria bèl·lica era la crua font de legitimitat de la dictadura i, per tant, calia blindar l'obra de govern de la victòria franquista presentant-la com l'afany d'instaurar la pau.

Fraga, com Benet, sabia que era clau imposar una interpretació de la guerra civil. I des de feia pocs anys, el relat oficial, l'estava minant una petita editorial parisenca creada per un grup d'exiliats de segona generació. Era Ruedo Ibérico, l'exemple de la qual Benet, com exposà a la ponència de l'Ametlla, volia calcar. Ruedo Ibérico havia iniciat la seva complexa singladura el Nadal de 1961 amb la traducció de *La guerra civil española* de Hugh Thomas i el 1963 publicava el *El mito de la cruzada de Franco* de Herbert Southworth, impugnació tan demolidora que Fraga, per contrarestar-la, va crear la Sección Especial de Estudios sobre la Guerra Civil dirigida per Ricardo de la Cierva (Southworth, 2000; Forment, 2000). Quan Benet va llegir el llibre de Thomas va lamentar que a la bibliografia no se cités cap obra en català o que analitzés la guerra a Catalunya. Elaborar aquest estudi seria propòsit de l'institut que projectava. Seria «el treball que tant necessitem i que tant demanat és: el llibre sobre *Catalunya i la Guerra d'Espanya*, que intenti explicar-nos a nosaltres mateixos i al món quin va ésser el paper de Catalunya en aquells fets i quines les conseqüències». La creació de la Fundació també permetria

L'Ametlla 1966: el programa d'ofensiva cultural de Josep Benet que l'escola de Vicens no es disgregués i no és improbable que, a través de la figura del director de l'institut, Benet perfilés l'ocupació que a ell més li convenia.

Entre el final d'octubre i el començament de novembre de 1964 es va desplaçar a París per a conèixer el funcionament de fundacions dedicades a l'estudi de la Primera i la Segona Guerra Mundial o la resistència. És probable que visités l'historiador Ernest Labrousse, director de la tesi de Vilar *La Catalogue dans l'Espagne moderne* llegida el 1962 i que aquell 1964 Edicions 62 havia començat a traduir. És probable que conegués la delegació que Òmnium havia obert a París. Una carta prova que es va atansar a un *think tank* antifranquista: el Centro de Estudios y Documentación, que dirigia Julián Gorkin (Amat, 2010).

Un *think tank* catalanista

El Centro de Estudios y Documentación havia estat emanació del Congrés per la Llibertat de la Cultura, organisme internacional orientat secretament per la intel·ligència nord-americana, amb seu a París i que tenia comitès repartits per mig món. L'activitat espanyola del Congrés era doble. Sostenia el Centro de Gorkin i a Madrid havia impulsat una cèl·lula prou activa que reunia intel·lectuals liberals i elaborava ideologia antifranquista. El va liderar Dionisio Ridruejo, tenia un secretari que s'hi dedicava a temps complet i disposava d'una delegació catalana integrada per Castellet, Llorenç Gomis i Marià Manent. Per estalviar-se problemes amb la justícia, el 1965 es van constituir en consell assessor de la societat anònima Seminarios y Ediciones. Benet n'estava al cas i, de fet, foren exemples que va tenir presents a l'hora d'anar perfilant el programa que es consolidà, definitivament, a l'Ametlla.

Una de les accions del comitè era la concessió de beques per a fer recerca. Joaquim Molas n'havia rebut una, Tasis també, i l'abril del 64 Benet en va rebre una per a continuar investigant el moviment obrer a Catalunya. A més, tots els membres van rebre exemplars de *Maragall i la Setmana Tràgica*. I aquell comitè va organitzar unes trobades en les quals Benet reforçaria el perfil d'intel·lectual. Un mes després de l'anada a París, se celebrava, també a l'Ametlla, el primer dels «Coloquios Cataluña-Castilla» (Amat, 2010). A banda d'encarregar a Badia i Margarit que fes una enquesta sobre l'ús social del català, Millet va explicar els ets i uts de la campanya de les instàncies i els intel·lectuals castellans es van comprometre a signar un manifest a favor del català (el va redactar Benet, i Jordi Carbonell, que va ser l'encarregat de dur-lo a Madrid, em va dir que dies després, quan passava d'una a altra mà, se li va perdre la pista). El disseny de les Jornades de 1966 calquen els Coloquios. Si els Coloquios s'havien concebut com a espai de trobada estable entre intel·lectuals de les diferents nacionalitats espanyoles, les Jornades, segons es desprèn de les

<http://digithum.uoc.edu>

notes de Benet, volien «reunir periòdicament diverses personalitats del camp econòmic i intel·lectual per tal que conjuntament exposin i examinin alguns dels problemes culturals del nostre país, i proposin i promocienin solucions».

Benet volia que a la reunió de l'Ametlla es gestés una entitat homologable al comitè espanyol: un comitè que defensés la cultura catalana i elaborés cultura amb intencionalitat política, que el tindria a ell, alhora, com a ideòleg i com a alliberat. Benet cavil·lava que el CLC creés un comitè català, però sabia que només es podria aconseguir si s'internacionalitzava la situació anòmala de la cultura catalana. La internacionalització va ser un dels temes plantejats a l'Ametlla per Castellet, Molas, Cirici i Ricard Salvat. Les accions encaminades a divulgar el cas català al món costarien diners i això és el que es volia que financessin els burgesos congregats a l'Ametlla. En bona mesura Benet entenia que l'aplicació del programa podria capitalitzar cabals destinats a OC. Però, a banda dels empresaris d'OC, a banda del renovat suport de Millet, creia que havia trobat el mecenes que millor el comprendria. A mitjan 1964, després dels anys de presó, Jordi Pujol va començar a tenir un cert paper dins dels cercles del catalanisme. Escrivia papers clandestins i perfilava la seva actuació parapòlitica. L'agost de 1964, per exemple, va ressenyar *Els altres catalans a Serra d'Or* i aviat es convertiria en membre del consell de redacció de la revista. I defensaria que *Serra d'Or* no servia només en la mesura que es publicava en català sinó que s'havia de transformar també en eina de nacionalització. Una idea similar la tenia sobre OC. Feia bona tasca, però no l'essencial: actuar en funció d'un programa de nacionalització sistemàtica de la cultura. En tant que dirigent de Banca Catalana, usaria bona part dels diners del banc per posar en marxa iniciatives per a continuar eixamplant socialment el catalanisme. O, per dir-ho amb el sintagma fetitxe, per a «Construir Catalunya». La complicitat amb Benet seria total.

Des de mitjan 1965 Benet actuava com una mena d'assessor àulic d'un Pujol que li enviava projectes perquè n'avalués la viabilitat i l'interès polític. Aleshores Benet li va voler vendre el programa integral. Pujol, sospito, no va dir que no. Tal com es desprèn d'una carta de desembre de 1965, la idea, compartida per Millet, seria crear un «secretariat d'iniciatives» a través del qual Pujol canalitzaria l'activitat catalanista que impulsava i que Benet orientaria o en part dirigiria o, en tot cas, dins del qual podria desenvolupar el programa. L'octubre del 65 va redactar l'informe per a crear un «Departament de Promoció». El nom és irrellevant; el contingut, gens. En l'informe descriu les primeres activitats que aquest departament podria dur a terme. La més ambiciosa, la fundació d'un Institut Català d'Història Moderna. Una altra, impulsar una campanya a favor de l'idioma concretada en diversos punts. En cito alguns: enviar una carta als bisbes reunits al Concili Vaticà II, sol·licitar un manifest de suport als intel·lectuals de Madrid, preparar un llibre titulat *Què és Catalunya?* inspirat en la col·lecció «Que sais je» o intentar comprometre el Congrés per la Llibertat de la Cultura perquè fes seva la defensa de la llengua

L'Ametlla 1966: el programa d'ofensiva cultural de Josep Benet

catalana. Una altra activitat que el Departament hauria de dur a terme era organitzar una Setmana Internacional de la Llengua Catalana a l'estranger.

I una altra iniciativa seria crear una editorial catalana a l'estranger. El Ruedo Ibérico del catalanisme. Un dels primers llibres seria un volum de poesia civil. «Aquest llibre convindria que fos editat per a fer conèixer a les noves generacions la producció de poesia catalana civil, o sigui patriòtica i social. Convé la publicació d'aquest llibre», escrivia Benet, «per a demostrar a les noves generacions catalanes que també en català existeix aquesta mena de poesia, i que no és per tant patrimoni exclusiu de la castellana, com sembla». El primer llibre d'Edicions Catalanes de París, el 1969, va ser *Poesia de la guerra d'Espanya i de la resistència*, antologia firmada per Stephen Cartwright, pseudònim de Joaquim Molas.

Final

Dos mesos després de les Jornades de l'Ametlla, Benet, a petició de Pujol i Millet, deixava la seva taula al despatx d'advocats Serrahima per a dedicar-se a temps complet a l'intent de dur a terme el seu programa, pagat per la caixa B d'Òmnium i Banca Catalana. Gairebé tot, a la curta o a la llarga, es va anar complint, però Benet, a mitjà termini, pensaria que havia fracassat. I que el culpable del fracàs havia estat Pujol. No sé delimitar quina mena de col·laboració van pactar. Pujol volia sumar Benet en el seu afany de construir un terreny central del catalanisme que ell, Pujol, lideraria. La política cultural de Benet podia ser-li útil. Benet, però, prioritzava l'aplicació del programa perquè aplicant-lo aconseguiria mobilitzar la cultura cap al reforçament del catalanisme i ell apareixeria com el rostre visible del redreçament definitiu. Aquest equívoc tensaria moltíssim les seves relacions. Una tensió que engrandiria aquella fractura profunda a la qual em referia al principi i que tant va marcar la vida cultural catalana durant el període de la seva normalització.

Referències bibliogràfiques

- AMAT, J. (2009). «Epileg. Una campanya per Maragall». A: BENET, J. *Maragall i la Setmana Tràgica*. Barcelona: Edicions 62.
- AMAT, J. (2010). *Els Coloquios Cataluñà-Castilla (1964-1971). Debat sobre el model territorial de l'Espanya democràtica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- AMAT, J. (2012). «Edicions 62. Primeres passes». *Cultura/S La Vanguardia*. Núm. 501, pàg. 2-4.
- BENET, J. (1980). *Combat per una Catalunya autònoma*. Barcelona: Bruguera.
- COLOMINES, J. (1999). *El compromís de viure. Temps de memòria*. Barcelona: Columna.

<http://digithum.uoc.edu>

L'Ametlla 1966: el programa d'ofensiva cultural de Josep Benet

FERRATER, G. (1983). «En la muerte de Carles Riba». A: *La poesia de Carles Riba*. Joan Ferraté (ed.). Pàg. 127-133. Barcelona: Edicions 62.

FORMENT, A. (2000). *José Martínez. La epopeya de Ruedo Ibérico*. Barcelona: Anagrama.

GAZIEL (2009). «Origen atzarós d'aquests quatre assaigs». A: *Quina mena de gent som*. Pàg. 47-69. Barcelona: Pòrtic.

MANENT, A (1999). «Les declaracions de l'abat Escarré a Le Monde. Crònica d'un testimoni». A: *De 1936 a 1975. Estudis*

sobre la guerra civil i el franquisme. Pàg. 199-209. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

RIBA, C. (1991). *Cartes de Carles Riba II (1939-1952)*. Carles-Jordi Guardiola (ed.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

SERRAHIMA, M. (2005). *Del passat quan era present, IV (1964-1968)* Josep Poca (ed.). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

SOUTHWORTH, H. (2000). *El lavado de cerebro de Francisco Franco: conspiración y guerra civil*. Barcelona: Crítica.

CITACIÓ RECOMANADA

AMAT, Jordi (2013). «L'Ametlla 1966: el programa d'ofensiva cultural de Josep Benet». A: Jaume SUBIRANA, Josep-Anton FERNÁNDEZ, Joan FUSTER SOBREPÈRE (coords.). «Resistencialisme i normalització: usos del passat i discursos culturals en la Catalunya contemporània» [dossier en línia]. *Digithum*, núm. 15, pàg. 6-11. UOC. [Data de consulta].

<<http://digithum.uoc.edu/ojs/index.php/digithum/article/view/n15-amat/n15-amat-ca>>

DOI: <<http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i15.1787>>

ISSN 1575-2275

Aquest article està subjecte a una llicència d'atribució no comercial no derivativa 3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-lo, distribuir-lo i comunicar-lo públicament sempre que en citeu l'autor, la revista electrònica i la institució que la publica (Digithum, FUOC). L'ús comercial i les obres derivades no estan permeses. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.en>

Jordi Amat

jordiamat22@hotmail.com

Escriptor i filòleg. Membre de la Càtedra Josep Pla i del consell assessor de la Biblioteca del Catalanisme de l'editorial RBA. Les seves línies de recerca són l'escriptura auto/biogràfica hispànica i la cultura durant el franquisme.

Càtedra Josep Pla
Universitat de Girona
Pl. Ferrater Mora, 1
17071 Girona

